

Kort verslag Duidingsdebat Provinciale Staten

Datum	17-03-2023	
Tijd	10:00 - 11:05 uur	
Locatie	Kapittelzaal	
Voorzitter	J.M.M. Polman, commissaris van de Koning	
Toelichting	Duidingsdebat voor lijsttrekkers van politieke partijen die hebben deelgenomen aan de verkiezingen voor Provinciale Staten	
Aanwezigen:	C.H.J. Hanse	BBB
	A. Pijpelink	PvdA/GroenLinks
	A.J. van der Maas	SGP
	J. de Bat	CDA
	B.L.L. van der Velde	VVD
	P.H. van der Hoeff	PVV
	E.J.A. Koppejan	CU
	W. Versluijs	D66
	G. Heijkoop	JA21
	T.A.O. Janssens	PvdD
	R.W. Koevoets	Forum voor Democratie
	F.J. van Houwelingen	Statengriffier
	M.E. Trimpe	Commissiegriffier, verslag

1. **Opening**

De voorzitter opent de bijeenkomst en blikt kort terug op de afgelopen periode, de verkiezingscampagne, de gevoerde debatten en de uitslag. De opkomst is hoger dan de vorige keren, 62,3 %, wat hem verheugt. Ook geeft hij aan wat er komende weken op de programma staat, in de opmaat naar de komende bestuursperiode, waaronder de Statenvergaderingen van 28 en 29 maart. Hij feliciteert de partijen met winst, met name BBB, en spreekt zijn waardering uit voor de inzet van partijen die – ondanks veel inzet – niet terugkomen. De voorzitter meldt de verhinderingen van de lijsttrekkers van PvZ en SP, en de vervanging van de lijsttrekker van FVD.

2. **Eerste ronde**

De voorzitter geeft alle aanwezigen het woord voor een eerste reactie, in volgorde van zetelaantallen zoals nu bekend.

De heer Hanse (BBB) is verheugd over de uitslag van de verkiezingen en wijst op de polarisatie in de maatschappij, waarin zijn partij open en verbindend verandering wil brengen. Politiek is immers van ons allen. Er ligt nu een grote druk op de BBB, die daarvoor de verantwoordelijkheid wil nemen. De heer Hanse wil met alle politieke partijen in gesprek en zal een breed gedragen neutrale verkenner vragen om in deze gesprekken de mogelijkheid van een coalitie die bij zijn partij past te onderzoeken. Hij geeft aan dit zo transparant en open mogelijk te willen doen. Hij vraagt daartoe de andere partijen, hun vragen en eventuele twijfels bij hem aan te kaarten. Tot slot vraagt de heer Hanse de aanwezigen om aan te geven wat belangrijk is om aan de verkenner mee te geven.

Mevrouw Pijpelink (PvdA/GL) feliciteert de BBB met het resultaat en waardeert de wijze waarop de BBB vanuit kracht en verbinding spreekt en wil handelen. Uit de opkomst en de uitslag leest zij een verlangen van de Zeeuwse kiezer naar betere leefbaarheid en openbaar

vervoer. Persoonlijk heeft zij zich de afgelopen jaren ingezet om polarisatie te voorkomen. Spreekster hoopt dat er verbinding tussen stad en platteland wordt gelegd: kijk wat nodig is voor héél Zeeland. Haar partij wil hieraan bijdragen en dit graag oppakken in de komende bestuursperiode.

De heer Van der Maas (SGP) blikt terug op de goede samenwerking in de afgelopen periode met de diverse partijen, ook met degenen die niet terugkomen. Zijn partij heeft steeds geluisterd naar inwoners en ondernemers. We hebben de plicht om een betrouwbare en integere overheid te zijn. Het signaal van de kiezer is duidelijk: de SGP heeft in deze politieke verschuiving het herkenbare christelijke geluid overeind kunnen houden. BBB heeft nu de leiding voor het verdere proces met het oog op een coalitievorming, en de heer Van der Maas is verheugd over de constructieve houding en woorden van de lijsttrekker vandaag. Alle partijen betrekken is van groot belang. Een betrouwbare en betrokken overheid handelt vanuit heldere standpunten. De SGP is ook nu weer bereid ervaring en kennis in te brengen in een coalitie, maar niet ten koste van alles.

De heer De Bat (CDA) geeft aan dat het verwerken van deze tegenvallende uitslag zoeken naar lichtpuntjes is. De verbindende woorden van de heer Hanse worden gewaardeerd. Het CDA kan zich volledig vinden in een verkenner die met alle partijen spreekt en zoekt naar een samenwerking van GS en PS op een manier die leidt tot snellere reflectie en kortere vergaderingen. Het is goed wanneer de verkenner daar naar kijkt, evenals naar de wensen van partijen omtrent de invulling van het college en de personele samenstelling daarvan. Die kan heel bepalend zijn voor een succesvol college. Het vertrouwen van de kiezer is verschoven, en het is nu de vraag voor zowel zijn partij als Provinciale Staten als geheel om daar antwoord op te geven.

De heer Van der Velde (VVD) ziet - gezien de grote verschuiving door deze verkiezingsuitslag - het gelijk blijven van zijn partij als een positief resultaat van vertrouwen in de Zeeuwse VVD ten opzichte van de landelijke lijn. De woorden en de intentie van de heer Hanse ondersteunt hij van harte. Als het past bij het programma heeft zijn partij de bereidheid zitting te nemen in het college.

De heer Van der Hoeff (PVV) wil vooruitkijken naar een periode met een nieuwe vertegenwoordiging van zijn partij in de staten. Hij kan zich voorstellen later in de gesprekkenreeks aan de beurt te zijn. De PVV staat open voor alle samenwerking. De BBB heeft ervoor gezorgd dat er meer mensen zijn gaan stemmen. Voor deze burger moeten we het doen, en draagvlak vindt hij van het grootste belang. Over de campagne wil spreker op een andere plaats terugkomen.

De heer Koppejan (CU) ziet de landelijke teleurstelling over de deelname van zijn partij aan het kabinet terug in de negatieve verkiezingsuitslag. De provincie staat echter voor een aantal crises zoals stikstof, woningbouw en vluchtelingen. De CU wil graag op een positieve en kritische manier meekijken met deze grote uitdaging voor de BBB. Gelukkig hoort hij nu vaak het woord 'verbinding', want op provinciaal niveau moeten we het goede voorbeeld geven. Hij wil het christelijk-sociale beleid van de CU steeds laten horen: omzien naar elkaar en naar zwakkeren in de samenleving. Leefbaarheid van de provincie in diverse opzichten verdienen alle aandacht. De CU wil graag op een positieve bijdragen aan de gesprekken, maar ziet realistisch dat met één zetel de partij achteraan in de rij staat.

De heer Versluijs (D66) constateert dat geen enkele partij die in 2019 in de Staten kwam zetelwinst heeft gehaald, en soms zelfs verdwenen is. Met de CU ziet hij de gevolgen van deelname aan het kabinet aan de beperkte stijging van het aantal stemmen. Zijn partij wil graag meedenken en met name op klimaat, schoon milieu en natuur wil hij de opdracht aan de verkenner meegeven om ervoor te zorgen dat Zeeland niet stilstaat ondanks de stikstofcrisis. Hij wil daar zijn vertrouwen aan geven, gezien de houding van de heer Hanse.

De heer Heijkoop (JA21) gaat in op de toekomstige samenstelling van de Eerste Kamer op basis van deze verkiezingsuitslag. Hij vindt dat hoopvol. Hij spreekt vertrouwen uit in de BBB en de verkenner, en kijkt uit naar een constructieve samenwerking.

Mevrouw Janssens (PvdD) feliciteert allen aan tafel met het gekozen zijn in PS. Om in de Staten te komen is hard werken, en erin blijven ook. De voorstellen die langskomen worden langs de maatlat van de idealen van de PvdD gelegd. De PvdD is ervan overtuigd dat alle politieke partijen het beste voor Zeeland voor hebben. Het gesprek met de verkenner ziet zij graag tegemoet en is benieuwd naar de raakvlakken die beide partijen hebben.

De heer Koevoets (FVD) noemt de brede overwinning van BBB een duidelijke boodschap van boeren én burgers. Zij staan niet achter het onteigenen van boeren, wat FVD ook vindt. Helaas heeft de achterban verstek laten gaan. De FVD ziet veel raakvlakken met de BBB en gaat graag in gesprek. Voor wat betreft de coalitievorming ziet hij zeker mogelijkheden.

3

Tweede ronde

De voorzitter geeft de aanwezigen de gelegenheid te reageren of elkaar te bevragen. De heer Hanse (BBB) heeft twee reacties gehoord op zijn vraag welke opdracht aan de verkenner meegegeven kan worden en verzoekt ook andere aanwezigen te reageren op deze vraag.

Mevrouw Pijpelink (PvdA) zou graag een zo breed mogelijke maatschappelijke basis, zonder de macht van het getal als uitgangspunt van de coalitie zien. Over het 'hoe' wordt misschien verschillend gedacht, maar het gaat om de mensen en het vertrouwen in samenwerking. Doen wat je belooft is hierin essentieel.

De heer Van der Maas (SGP) hecht aan een bindende en niet polariserende houding en gedrag, zowel als richting voor de verkenner als voor de debatten in de Staten. Een breed draagvlak en samenwerking ondanks verschillende inzichten voor het aanpakken van de grote uitdagingen waar de provincie voor staat.

De heer Van der Velde (VVD) stelt vast dat alle opgaven vragen om een intensieve samenwerking van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, gemeenten, inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen. Daarvoor is een stabiel bestuur nodig, wat hij als opdracht wil meegeven. Vertrouwen tussen mensen hoort daarbij.

De heer Van der Hoeff (PVV) vraagt aandacht voor de pijn in de samenleving. Hij noemt de hoge energielasten, stijgend gebruik van de voedselbank en woningtekort. Ook al is dit niet aan de provincie, het is goed om daar rekening mee te houden.

De heer Koppejan (CU) geeft de volgende punten mee: doe het samen, doe het netjes, kijk verder vooruit dan de komende vier jaar en houd rekening met de zwakkeren in de samenleving.

De heer Heijkoop (JA21) doet de suggestie om – gezien de verkiezingsuitslag – een coalitie van BB, CDA, SGP en VVD te vormen, met gezamenlijk 23 zetels.

Mevrouw Janssens (PvdD) wil de verkenner meegeven om op zoek te gaan naar de overeenkomsten met elk van de politieke partijen.

De heer Koevoets (FVD) wijst op de herkomst van BBB als protestbeweging en ziet nu de wens van de burger om een ruk aan het stuur naar rechts te geven. Dat is een duidelijk signaal om niet boeren of vissers te onteigenen voor een abstract klimaatprobleem. Hij gaat uit van een koersvaste lijn van de BBB, waarbij de verkenner in deze richting verder gaat.

De voorzitter zegt dat BBB de verkenner de volgende week wil presenteren en met alle politieke partijen in gesprek gaat.

De heer Hanse (BBB) gaat aan de slag met de opdracht aan de verkenner. In de loop van volgende week zal hij met een naam komen. Als deze persoon op bezwaren stuit, vraagt hij om contact met hem op te nemen.

4

Afsluiting

De voorzitter meldt de laatste vergadering in oude samenstelling op 28 maart, waarin de geloofsbrieven van de nieuw gekozen statenleden worden onderzocht, en de eerste

vergadering in nieuwe samenstelling op 29 maart. Hij wijst op de brief van de statengriffier over de voorbereiding op de installatie van de nieuw gekozen leden op 24 maart, waar zij verwacht worden om hun benoeming in ontvangst te nemen en de documenten voor de geloofsbrieven in te leveren.

De voorzitter constateert consensus op het gebied van de procesafspraken: het samen doen en netjes van start gaan. De start is belangrijk, en in gesprekken kunnen inhoudelijke onderwerpen aan de orde komen die in de campagne hebben gespeeld.

Als voorzitter van PS én GS benadrukt hij dat een goede samenwerking in het college én - rekening houdend met de verschillende opvattingen- in de Staten ook essentieel is. Dat geldt met name wanneer zich onverwachte onderwerpen aandienen, waarover niet van tevoren is gesproken maar waarover wel in gezamenlijkheid keuzes gemaakt moeten worden. Bereid u ook voor op deze vorm van kracht van samenwerking! Hij wenst de aanwezigen daarmee veel succes in de komende periode. Verder verzoekt hij - mede namens de Zeeuwse kiezers - regelmatig openbaar te informeren hoe het proces vordert en mogelijk over de inhoud.

Tot slot biedt de voorzitter een handreiking 'Bouwen aan de toekomst' van de ambtelijke organisatie aan over diverse aandachtsgebieden en beleidsontwikkelingen. Medewerkers van de Statengriffie en de provincie staan ter beschikking van PS om hen (inhoudelijk) te ondersteunen.

De voorzitter sluit de vergadering om 11.05 uur.